

Dante Alighieri,
Comitato del Twente
Park de Kotten 217
7522 EL Enschede
Tel. 053 4351796

E-mailadres: alidante@solcon.nl

Enschede, december 2015

Cari soci,

Het spijt ons dat we zo laat zijn met deze nieuwsbrief. Maar we hebben wat problemen ondervonden met het vastleggen van onze lezingen. Degene die de lezing in januari zou geven heeft ons gemeld dat ze vanwege zieke de lezing niet kan houden. We hadden een vervanger gevonden, maar die kon achteraf i.v.m. haar werk toch niet komen. Gelukkig hebben we mevrouw Foubert bereid gevonden om het gat op te vullen. Daarnaast kunnen we vanaf januari 2016 voor onze lezingen niet meer terecht in het parochiehuis. We zijn op zoek gegaan naar een nieuwe ruimte, waar men ook goed kan parkeren. Dat is gelukt. In de volgende nieuwsbrief zullen we u het adres en de routebeschrijving geven.

Ons collega comitato Dante Deventer heeft het 750ste geboortejaar van Dante Alighieri in de Bergkerk van Deventer gevierd. Dit was een groot succes! Heeft u de tentoonstelling nog bezocht?

De lezing 'Dino Buzzati, Filippo De Pisis, Dario Fo, Carlo Levi en Alberto Savinio, tussen literatuur en schilderkunst' door de heer Stefano Giani was zeer boeiend.

Dino Buzzati, Carlo Levi en Dario Fo zullen bij u allen wel bekend zijn als schrijver, maar vermoedelijk niet als beeldende kunstenaar. Hun schilderijen zijn ook niet te vinden in de grote Italiaanse musea.

Filippo De Pisis was schrijver en schilder. Voor hem was poëzie zeer belangrijk, ook in zijn schilderijen. Werk van hem vindt men o.a. in 'Il Museo del Novecento' in Milaan.

Alberto Savinio, een jongere broer van Giorgio de Chirico, is gestart als componist! Hij studeerde o.a. bij Max Reger. Hij had echter niet veel succes met zijn composities. Schrijven en schilderen deed hij ook. Schilderijen zijn te vinden in Rome in de 'Galleria Nazionale d'Arte Moderna e Contemporanea'.

Helaas was het aantal leden, dat aanwezig was op deze avond, teleurstellend laag.

Onze bijeenkomsten in december en januari

Donderdag 17 december 2015 20.00 uur: Lezing 'Duccio di Buoninsegna, 'vader van alle schilders van Siena' door ons lid mevrouw Jeanne van der Stappen-Heyvaert.

Vrijdag 15 januari 2016 **19.30 uur:** Lezing 'Op bezoek bij Livia in Prima Porta' door mevrouw Lien Foubert.

Deze lezing vindt plaats in samenwerking met het Nederlands Klassiek Verbond en de Vereniging Ex Oriente Lux in Het Kottenparkcollege

Let goed op **De tweede lezing is op vrijdag, en start om 19.30 uur!**

De lezing 'Duccio di Buoninsegna, vader van alle schilders van Siena' door Jeanne van der Stappen.

Met Duccio di Buoninsegna begint de gouden tijd van de School van Siena, de tegenhanger van de Florentijnse School van Giotto di Bondone.

Het vernieuwende van Duccio wordt duidelijk in de voorstellingen van de Madonna met Kind. Tot ongeveer 1300 wordt zij volgens de Byzantijnse traditie nog stijfjes, vrij schematisch en zonder veel perspectief afgebeeld. Langzamerhand zien we in de daaropvolgende periodes dat zij van icoon uitgroeit tot een echte moeder

Op 9 juni 1311 trok de bevolking van Siena biddend en feestend van de Piazza del Campo naar de dom. De Maestà van Duccio, het wonderlijkste figuratieve geheel dat ooit was gemaakt, werd naar de plaats van bestemming gebracht: het hoofdaltaar van de dom. De meeste aandacht van de lezing gaat naar dit enorme (497,7 x 467,8 cm) aan weerszijden beschilderde altaarstuk.

De lezing wordt besloten met een korte kennismaking met de eerste generatie erfgenamen van Duccio: Simone Martini en de gebroeders Lorenzetti.

Datum en plaats: **donderdag 17 december om 20.00 uur** in het Parochiecentrum, Nieuwe Schoolweg 2 in Enschede.

Introductie: Toegestaan voor € 3,50 per persoon

De lezing 'Op bezoek bij Livia in Prima Porta' door Lien Foubert.

Aan de Via Flaminia, een van de noordelijke uitvalswegen uit Rome, ligt de grote en beroemde villa van Livia, de vrouw van Rome's eerste Keizer. De villa is vooral bekend vanwege de vondst van het beeld van Keizer Augustus (de zgn. Augustus van Prima Porta) en bijzondere tuinschilderingen uit een van de koele ondergrondse kamers (nu in het museum Palazzo Massimo te Rome).

De lezing gaat over het opmerkelijke leven van Livia en de villa die haar eigendom was.

Ook de meest recente studies in dit villacomplex komen aan bod, zoals het onderzoek naar de tuinen, het badgedeelte en de waterhuishouding inclusief sanitaire voorzieningen.

Lien Foubert studeerde Oude Geschiedenis aan de K.U.Leuven en promoveerde in 2010 aan de Radboud Universiteit Nijmegen op een proefschrift waarin ze de publieke en private aspecten van de literaire en niet-literaire beeldvorming van Julisch-Claudische vrouwen bestudeerde. In haar huidige onderzoek concentreert ze zich op de organisatie, beeldvorming en impact van reizen door vrouwen in het Romeinse Rijk (1^e eeuw tot en met 4^e eeuw na Christus). Ze is tevens coördinator van het masterprogramma *Roma Aeterna*.

Datum en plaats: **vrijdag 15 januari om 19.30 uur** in het Kottenparkcollege, Lyceumlaan 30 te Enschede. Vrije toegang

Naast de bijeenkomsten, georganiseerd door het comitato del Twente kunt u ook nog op een andere manier, dicht bij huis of thuis, van de Italiaanse cultuur genieten.

- **Film**

Vanaf 29 oktober draait een nieuwe film van Paolo Sorrentino, regisseur van 'La Bellezza'. De titel van de film is 'YOUTH'/ La Giovinezza. De film is gebaseerd op het gelijknamige boek 'Jeugd' van Sorrentino. Of is het boek gebaseerd op de film?

Fred en Mick zijn oude vrienden die in een wellness-resort in de Alpen verblijven. Samen nemen ze met ongezoeten mening de levens van anderen door. Mick is regisseur die werkt aan zijn laatste script. Fred is gepensioneerd dirigent die niet meer verlangt naar zijn muziek. Maar er is iemand die er alles voor over heeft om Fred nog eenmaal te zien dirigeren.

'Jeugd' is een roman die op lichte toon en met een subtiel gevoel voor menselijke onvolkomenheid over ouder worden vertelt.

- **Tentoonstellingen**

1. Onder de naam '**Michelangelo Antonioni, Il maestro del cinema moderno**' organiseert EYE Filminstituut in Amsterdam dit najaar een tentoonstelling rond deze grote Italiaanse regisseur.

Van 12 september t/m 17 januari 2016 staat EYE in het teken van Antonioni (1912-2007), één van de grootste filmvernieuwers uit de vorige eeuw. De tentoonstelling laat zien hoe Antonioni de filmtaal vernieuwde door vanuit het beeld te denken en minder vanuit het verhaal. Hij probeerde als een van de eerste filmauteurs de gemoedstoestand van zijn personages te vangen in een bijzondere kadrering en opvallende mise-en-scène.

Antonioni werd beroemd met zijn trilogie *L'avventura* (1960), *La notte* (1961) en *L'eclisse* (1962) – alle drie met muze Monica Vitti. Vooral *L'avventura* (1960) geldt als een keerpunt in de filmgeschiedenis en het begin van de moderne cinema. Ondanks het opzienbarende feit dat de één van de hoofdrolspeelsters al in het begin van de film verdween - waar toen veel kritiek op was - won Antonioni voor deze film wel de Juryprijs in Cannes.

Na *Il Deserto Rosso* (1963) verliet de regisseur uit ontevredenheid met het politieke klimaat van Italië, het land. Intussen won hij een Oscar voor Beste Regisseur voor zijn publiekssucces *Blow-up*, een film over een paranoïde modiefotograaf, met muziek van Herbie Hancock. Antonioni vertrok naar de Verenigde Staten voor *Zabriskie Point* (1970), een maatschappijkritische film die werd opgenomen in de woestijn van Death Valley met een soundtrack van onder meer Pink Floyd en The Rolling Stones.

In 1995 won Antonioni een ere-Oscar voor zijn hele oeuvre, na al vele andere prijzen in de wacht te hebben gesleept. Hij overleed op 30 juli 2007 in Rome op 94-jarige leeftijd, op dezelfde dag dat de eveneens beroemde Zweedse regisseur Ingmar Bergman het leven liet.

De tentoonstelling bevat talloze filmfragmenten, setfoto's, brieven van steracteurs Alain Delon, Marcello Mastroianni en Jeanne Moreau, en schilderijen van Antonioni's hand. In de filmzalen is dagelijks een film van Antonioni te zien, omlijst met speciale programma's.

2. Kunstschatten uit de Eeuwige Stad komen naar De Nieuwe Kerk in Amsterdam voor de tentoonstelling '**Rome. De droom van keizer Constantijn**'. Een waargebeurd verhaal verteld aan de hand van de collecties van de beroemdste Romeinse musea.

Dankzij een unieke samenwerking met drie beroemde musea in Rome, de Vaticaanse Musea, de Capitolijnse Musea en het Nationaal Romeins Museum, vertelt De Nieuwe Kerk Amsterdam een van de bijzonderste verhalen van onze cultuur: de fascinerende doorbraak van het christendom in het Rome onder keizer Constantijn.

Deze tentoonstelling zoomt in op prachtige schatten uit de Romeinse kunst en architectuur vanaf de vierde eeuw na Christus. De kunstwerken van toen zijn vandaag de dag de levende getuigen van een succesverhaal in slow motion: hoe het christendom in het keizerlijke Rome van een kleine geloofsgemeenschap een dominante religie werd, die een onvoorstelbaar grote invloed zou hebben op de westerse wereld.

Mythes en overleveringen kleurden deze wonderbaarlijke doorbraak. Er waren de vervolgingen en de catacomben. Er was de slag bij de Milvische Brug over de Tiber. En er was de droom van keizer Constantijn. Gaf hij de doorslag of speelde er meer? Tegen de luisterrijke achtergrond van het klassieke Rome stelt de tentoonstelling vragen en ontrafelt het ontzagwekkende verhaal.

‘Rome: De droom van keizer Constantijn’ is het laatste deel van het drieluik in De Nieuwe Kerk over grote monotheïstische wereldreligies. In 2010–11 was in de tentoonstelling ‘Passie voor perfectie: Islamitische kunst uit de Khalili Collecties’ een artistiek hoogstaande selectie te zien. Deze tentoonstelling werd gevolgd door de tentoonstelling ‘Jodendom: Een wereld vol verhalen’ in 2011–12 met een groots overzicht van drieduizend jaar joodse religie, cultuur, kunst en geschiedenis. In dit laatste deel schittert de prachtige, unieke kunst van het christendom. Zeventien eeuwen later dus te zien in De Nieuwe Kerk in Amsterdam, van 3 oktober 2015 tot en met 7 februari 2016.

3. Van 9 oktober t/m 17 april presenteert het Allard Pierson Museum de tentoonstelling ‘**Sicilië en de zee. Duik in het verleden**’.

Spectaculaire vondsten uit 6 verschillende scheepswrakken die rondom Sicilië zijn gevonden vertellen het verhaal van dit eiland, dat als knooppunt van handel, cultuur en beschaving fungeerde. Door de ogen van personages zoals Odysseus, Justinianus I én onze eigen Michiel de Ruyter ontdekt de bezoeker de wrakken en de bijzondere objecten die eeuwen lang op de zeebodem verborgen lagen.

Sinds de prehistorie is Sicilië al een knooppunt in de Middellandse Zee. De tentoonstelling creëert en illustreert een periode van 2500 jaar culturele uitwisseling en beïnvloeding, vanaf de pionierende Myceners en Feniciërs tot aan Michiel de Ruyter. De tentoonstelling eindigt met de zeeslag bij Agosta, waar onze nationale volksheld werd geveld.

Onderwaterarcheologie

Onderwaterarcheologie neemt een prominente plaats in binnen de tentoonstelling. De unieke objecten en de mystieke sfeer van de zalen nemen u mee naar de bodem van de zeeën rond Sicilië. De impact van de vindplaats van deze bijzondere objecten wordt zo haast voelbaar. De tentoonstelling laat zien dat opgraven onder water niet op dezelfde manier gebeurt als de ons welbekende manier op het land. Zo worden onder water bijvoorbeeld vaker bronzen objecten gevonden, omdat boven water bijna alles is omgesmolten tot kanonskogels.

Aankomst op Lampedusa

Voor de tentoonstelling in de gang van het Allard Pierson Museum is er gekozen voor een indringende fototentoonstelling over bootvluchtelingen, gemaakt door de Italiaanse fotografe Sara Prestianni. In haar werk ligt de focus op vluchtelingen, en zij legt de zeeën rond Sicilië al jaren op een zeer rake manier vast. Deze fototentoonstelling laat zien dat Sicilië ook vandaag de dag nog een kruispunt van culturen is. Heden en verleden raken elkaar en bij een tentoonstelling over Sicilië en de zee is het onmogelijk om voorbij te gaan aan de actuele situatie in dit gebied.

- Boeken

1. Een boek van Gregor Dijkhuis, die verschillende keren bij ons een lezing over hetzelfde onderwerp heeft gehouden.

‘Stupor Mundi - Kroniek van een eigenzinnige Keizer’, geschreven door Gregor Dijkhuis.

Frederik II (1194-1250) was een van de meest geniale en veelzijdige vorsten van de Middeleeuwen. Een levende legende, die door zijn tijdgenoten “Stupor Mundi” werd genoemd: “hij die de wereld verstedt doet staan”. Het leven van Frederik II is een kleurrijke aaneenschakeling van fascinerende gebeurtenissen, ongehoorde prestaties, gewaagde ondernemingen, doldrieste avonturen en exotische bijzonderheden. Sommige van zijn prestaties als staatsman, geleerde en wetgever zijn tot op de dag van vandaag herkenbaar. Zijn rationele en efficiënte benadering van bestuurlijke crises en zijn onorthodoxe oplossingen verdienen onze belangstelling, net als zijn oneigentijdse verhouding met de islam en zijn hartstochtelijke strijd met de Kerk, die er toe leidde dat hij drie (!) keer geëxcommuniceerd werd.

Gregor Dijkhuis

‘Stupor Mundi-Kroniek van een eigenzinnige Keizer’

ISBN: 978 946 153 7690

Prijs: € 22,95

2. Weer een boek van de bekende en veel geprezen schrijver Alessandro Baricco.

‘De Jonge Bruid’, geschreven door Alessandro Baricco.

Begin vorige eeuw, het Italiaanse platteland.

In hun villa begint een familie – de Vader, de Moeder, de Dochter, de Oom – elke nieuwe dag met een overvloedig ontbijt dat tot ver in de middag duurt, om samen de opluchting te vieren over het feit dat ze het weer een nacht gered hebben: al generaties lang vinden alle sterfgevallen in de familie plaats tijdens de nachtelijke uren. Op een dag wordt hun ontbijtritueel onderbroken door de plotselinge verschijning van de Jonge Bruid. Ze is gekomen om met de Zoon te trouwen, maar die is in Engeland om de zaken te behartigen van het bloeiende textielbedrijf van de familie. Samen wachten ze op zijn terugkeer, en terwijl maanden voorbijgaan zonder enig teken van de Zoon, wordt de rusteloze Jonge Bruid steeds dieper in de mysterieuze geschiedenis en gewoonten van de Familie gezogen. Alles lijkt samen te komen in het wachten op de Zoon. En tijdens dat wachten proberen alle personages verlossing te vinden.

Alessandro Baricco

‘De Jonge Bruid’

ISBN: 978 902 349 4256

Prijs: € 18,90

3. Een boek van de nog steeds onbekende, maar veel gelezen, schrijver Elena Ferrante. Wie is hij/zij?

‘De Nieuwe Achternaam - De Napolitaanse Romans 2, Adolescentie –’, geschreven door Elena Ferrante.

Elena en Lila proberen ieder op hun eigen manier het beste van hun leven te maken, al zijn ze ontheemd en hebben ze alleen elkaar. Maar hun verbondenheid heeft ook een donkere kant. Loyaliteit en nabijheid worden afgewisseld door jaloezie en bedrog. De gebeurtenissen in De nieuwe achternaam slepen de lezer mee in het leven van deze twee jonge vrouwen. Ze volgen elkaar, raken elkaar kwijt, vinden elkaar terug - op elke bladzijde wacht een verrassing. Door Lila en Elena leren we onszelf kennen, zowel in hun neiging tot conformisme als in hun vastbeslotenheid om het lot in eigen hand te nemen. Deel twee van een vierluik.

Elena Ferrante
'De Nieuwe Achternaam'
ISBN: 978 902 842 6061
Prijs: € 24,99

4. ***'Dood van een gelukkig man', geschreven door Giorgio Fontana***

Hoe moedig durf je te zijn als je de waarheid wilt achterhalen? Het is juli 1981 en rechter Giacomo Colnaghi moet de moord op een christendemocratische chirurg onderzoeken. De chirurg is vermoord door terroristen van de Rode Brigades. Maar waar iedereen schreeuwt om wraak en harde straffen, twijfelt Colnaghi of dit wel de juiste reactie op terreur is. Het onderzoek is voor hem extra beladen omdat zijn eigen vader een in de Tweede Wereldoorlog gesneuvelde verzetsheld is, terwijl de Rode Brigades zichzelf ook als verzetshelden beschouwen. Waar ligt de grens tussen verzet en terrorisme? In zijn zoektocht naar een antwoord probeert de rechter de waarheid van alle kanten te bekijken. Dat blijkt levensgevaarlijk. In prachtige sfeerbeelden zoals die ook in de meermaals bekroonde roman 'Het geweten van Roberto Doni' te vinden zijn, beschrijft Giorgio Fontana Italië in de 'loden jaren' waarin het land gebukt ging onder terrorisme.

Giorgio Fontana
'Dood van een gelukkig man'
ISBN: 978 902 842 6375
Prijs: € 19,99

Overige bestuursmededelingen

- *Berichten via e-mail*

Van een aantal leden hebben wij het e-mail adres. Als u uw mailadres doorgeeft, dan kunnen wij u vlak voor een bijeenkomst een herinnering sturen. Misschien wilt u ook de Nieuwsbrief per e-mail ontvangen. Dat scheelt de vereniging in afdruk- en verzendkosten! Als u belangstelling heeft voor een van deze mogelijkheden, wilt u dat dan aan ons doorgeven via een berichtje aan alidante@solcon.nl? En als uw e-mail adres verandert, vergeet dan niet ons uw nieuwe adres toe te sturen!

Als u interessante informatie over Italië of leuke nieuwtjes uit Italië voor onze leden heeft, laat het ons dan weten! Dan kunnen we het opnemen in de nieuwsbrief. De nieuwsbrief is niet alleen voor de leden, maar ook van de leden!! Tenslotte probeert uw redacteur ook overal informatie vandaan te halen.

Wist u bijvoorbeeld dat Italiaanse ingenieurs een opvouwbare elektrische fiets hebben ontworpen? Ook de 'Solar Bike' -helaas nog te duur om aan te schaffen- is afkomstig uit een Italiaans bedrijf.

We hopen u op een van onze bijeenkomsten te mogen begroeten.

Op donderdag 17 december hebben we onze jaarlijkse 'kerstlezing' gegeven door Jeanne van der Stappen met in de pauze panettone en na afloop een drankje met wat hapjes. Altijd gezellig!

We wensen u natuurlijk ook gezellige feestdagen en een gelukkig 2016 toe.

Da parte di comitato direttivo con cari saluti,

Gon Koiter (redactie)